

Co bylo ze škol vyhnáno, bylo ze společnosti vyhnáno dvakrát aneb O nedostatku neprodejných statků

Přátelství prochází světem a všechny nás svolává, abychom procitli ke šťastnému životu.

Epikúros (341 – 270 před naším letopočtem)

Slyšeli jste, že řečeno jest: Milovati budeš bližního svého, a nenáviděti budeš nepřítele svého. Ale jáť vám pravím: Milujte nepřátely vaše, dobrořečte těm, kteříž vás proklínají, a dobře číňte nenávidícím vás, a modlete se za nepřátely a protivníky vaše.

Evangelium podle (sepsání svatého) Matouše, 5: 43-44, Biblí svatá podle původního vydání Kralického z let 1579 – 1593.

Byl pozdní večer – první máj – večerní máj – byl lásky čas.

Karel Hynek Mácha (1810 – 1836)

Podivný začátek? Zajisté. V hranicích naší doby zatraceně zvláštní začátek. Filosof, náboženský primista, básník. Co ti mají s námi společného? Proč je připomínat v době internetu, videa, filmu, SMS, počítačových her, dovolených v Itálii, Španělsku, Řecku, Chorvatsku, ba „bárkde“ jinde? V době boje za individuální úspěch, za hromadu peněz, za konto v bance, bazén nafukovací i vyfukovací, v časech lží, jež nejsou lží, ale taktikou (sic!). Jaképak žvásty o přátelství, když potřebujeme jenom obchodní partnery nebo politické spojence nebo spolehlivého člověka ke krytí našich leváren. Jaképak milování nepřátel? Likvidovat je třeba každého takového! Znemožnit, odstranit, zbavit peněz, postříkat *raidem*, kopnout do něj, šlápnout mu na kytky, rozdupat hnízdo zmijí odlišných. Jaký lásky čas? Jsou-li prachy, dostaneš všechno.

Vyhnání filosofie, náboženství a poezie ze škol a tím pádem i ze společnosti není přirozeně záležitostí posledních deseti, dvaceti let, počátkové tito kořínky svými sahají daleko do minulosti. Aby bylo rozuměno, říkám-li filosofie, nemyslím filosofy, říkám-li náboženství, nemyslím církve, hovořím-li o poezii, nevzpomínám básníků. Filosofů placených z našich daní je habaděj, a až na výjimky jsou k ničemu. Církví jenom u nás máme tuším jedenadvacet, a čeho si hlavně hledí? A básníků běhá kolem tolik, že se ani nechtou navzájem, a je už vůbec nikdo nechte. Kde šedesátá léta, o jejichž sopečnost vás chtějí, holoubci moji milí, připravit současní političtí „lídři“ nového *Byra pro řízení dějin* skoro více než komunisté nás o Sokola či Foglara či i toho Pána boha! Kde vůbec ta léta, v nichž škola byla plná filosofie, náboženství a vrchem poezie?

Obávám se, že nikdy vůbec nebyla. Z kořínků máme zatraceně silné kořeny společenských návyků a dobu takovou, jaká z nich vyplývá.

Popořádku.

Nejsem filosof, ani teolog, k poezii určitý vztah mám, ale profesionál nejsem ani v jednom vyjmenovaném oboru. Nezdá se mi ovšem, že bychom v rozsahu a dopadu těchto společensky důležitých nezbytností nemohli mluvit i my, laikové. Nejedná se o semtex ani Temelín. Nicméně výbušné látky to jsou také.

Co je vlastně filosofie? Prý tento termín zavedl *Pythagorás ze Samu (asi 580 – 500)* a neznamená nic jiného než *milovník moudrosti či pravdy*. Zbavíme-li se slova filosofie, hned cítíme, že jsme obsah polidštili. Proč by člověk nemohl být milovníkem moudrosti, proč by nemohl milovat pravdu? Nemusí být filosof! Ale zajímat se o otázky moudra, zajímat se o pravdu přece lze, aniž bychom museli nezbytně skládat vysokoškolské zkoušky. Přemýšlení není tak hrozné, jak se nám snaží nakukat a nahradit je čučením na prazvláštní televizní pořady, sklíčující seznamy (ne)zaměstnání na úřadech práce a zničující reklamy.

Co je náboženství? Pomohu si slovy švýcarského historika *Jacoba Burckhardta (1818 – 1897)*: „*Náboženství je výrazem věčné a nezničitelné potřeby metafyzické lidské bytosti. Jeho velikost spočívá v tom, že představuje celé nadsmyslné doplnění člověka, všechno to, co si sám není s to dát.*“

Myslím, že je to přesné. Člověk potřebuje vědomí nadsmyslnosti, tajemnosti, posvátné velebnosti i hrůzy, jež oblažují, ale i varují ne dvakrát zklidňujícím dechem nekonečnosti, ale i marností konečného.

Co je poezie? Božský rozměr ducha dokázat vidět a cítit a prožít krásno i tam, kde zdánlivě není. Znění hlubinných sfér na pomezí poznání, kouzlo souvztáznosti v mlze běžnosti. Modrou pampelišku. Létající koně, kuličky kroků do kopce. Dokonce i v temnu konkrétní doby. A je lhotejné, děje-li se tak slovem, tónem, štetcem, křivkou kamene nebo položením cihly na cihlu.

Zajisté mnohý namítne, že prostě nemám pravdu, protože přece byla období, kdy *určité* náboženství, *určitá* filosofie, *určitá* poezie burácely školními prostorami.

Právě že byly určité!

Bylo-li přijato jedno *určité*, bylo jiné vyhnáno, zapuzeno, modelováno do nepřijatelnosti.

Jaká tedy filosofie, jaké tedy náboženství, jaká tedy poezie?

Všechny!

Má snad člověk přestat myslet na ochutnání málo vzhledné hrušky, visící ve větru zahrady, když předložené jablko na krásném podnosu je pěknější? A to se přesně po něm chce. Jenom jedno ovoce stromu poznání patří nám i tobě. Duní ten žvást historií a neopouští přítomnost.

Prdlajs! To by chtěli, to chtěli a to budou chtít ti, kterým na tom záleží právě a jedině z hlediska jejich pohledu a prospěchu.

Celé dějiny jsou o tom. Aby dosáhli naší lenosti, naší lhovosti, jsou schopni všeho možného. Válkami počínaje, přes hladomor a blahobyt až po „zábavné“ mediální ohlupování a likvidaci skutečné výchovy a opravdového vzdělání. Teď na výsledky jenom zíráme. A obávám se, že je to jeden z posledních ještě nelikvidačních pohledů současné evropsko-americké civilizace. O ty další nestojím. Myslím pohledy, nikoli civilizace!

Kdo jsou ti *ufONI*, na které se tak rozkřikují, ač bezmocen naprosto stejně jako při čučení na kroupy devastující dozrávající vinohrad?

Poměrně snadnou odpovědí může být tvrzení spolu (třeba) s filosofem Egonem Bondym, že **dvacet sedm** nadnárodních společností, pod jejichž nebetýčnou hamižností a finanční knutou plní poslušně svou funkci mlžit, nikoli věst, politické, mediální, vědecké, kulturní, vzdělávací i církevní instituce.

Odpověď pravděpodobně není daleko od pravdy, ale střela mířící do tyče nebo k rohovému praporku vyjde nastejno, neboť gólu (kopálistovy „pravdy“) stejně nebylo dosaženo.

Aniž bychom s tím zatím měli smrtelné problémy, jsme v rámci tzv. globalizace asi tak v situaci Židů shromažďovaných v říšských ghetech. Ještě nic neví, ale cítí, tuší. Představení obce vypadají zasmušile, ale už se rozhodli. Začne se selektovat...

Obávám se, že to pro „globalizátory“ nebude velký problém. Ostatně už začali, vezměte si drogy, jejichž šíření prakticky nikdo nebrání (omlouvám se lidem, kteří skutečně, neboť lidsky, proti nim bojují); uvědomte si, že družicové snímky zachycující Afriku v oblastech nejvýraznějšího výskytu AIDS oznamují „veselou“ zprávu. Roste zase tropický prales! Už tam nežijí lidé! Vskutku nejjednodušší odpověď na (tehdejší!) Platónovu otázku: „Jak udržíme lidské stádo v klidu?“ A je toho víc...

Co s tím?

V podstatě nic, co by dávalo šanci do budoucna. Carpe diem! Užij si života – a zapomeň. Konečně proč ne, za pár roků valím do důchodu, pokud se dožiji...

Jenomže s manželkou máme tři děti a zatím tři vnoučata. A spolu jsme učili o moc víc než 4 000 děcek! A když doklepu úspěšně svou učitelskou kariéru, bude jich téměř 5000! Dobré dvě třetiny Strážnice! Jaksi se mně nechce odejít z tohoto světa s vědomím, že na tom budou hůř a hůř...

Ovšem chce-li někdo dávat recepty na vyřešení problémů tohoto jednoznačného a vlastně ontologického typu, pak musí mít odvalu. Odvalu silného, nebo zparchantělého, nebo moudrého! Silný znamená zoufalý, zparchantělý hloupý – a moudrý rady nedává!

Zůstává ještě jedna kategorie: slabý a doufající! Já a ty.

Byly-li filosofie, náboženství a poezie ze škol vyhnány, byly nejdříve vytěsňeny z učitelů. První a zdrcující úder. Buď budeš recitovat nařízené, nebo půjdeš. Odedávna! Nejdříve ovšem vzdělání v „obecném“ slova smyslu bylo žádoucí, a proto sloužilo vládnoucím a škola pracovala jenom pro ně.

Kěž jsi první mezi svými bratřími, kéž jsi hlavou svých přátel; kéž dosáhneš nejvyššího pořadí mezi žáky.¹ Buď písařem! Jest osvobozen od povinné práce a jest zhoštěn i každé jiné práce. Jest zbaven nošení motyky a ošatky; nebudeš tedy nositi koš.²

Učitel byl součástí systému, měl přístup k nehlubším tajemstvím. Jakmile se kultura vydere zpod pokličky vyvolených, opustí královské paláce, chrámy a zlaičtí, první, kdo je zbavován „vzdělání“, jeho tajemství, je učitel. Je odsunut stranou, musí pracovat za peníze! Hrůza! Epikúros nebyl mnohými své doby považován za filosofa, protože kdysi učil za úplatu číst a psát. Učitel je na úrovni uzenaře nebo ševce (přesně tam, kde nyní). Globalizace začala ve starém Řecku! „Lidské stádo“ je odsouzeno k mlčení, dostane jakés takés občanství, možnost vyhnat někoho z města, naučí se číst, psát, počítat a slavně bojovat; pod občany jsou metoikové (spolubydlící), platí daně, proto se mohou věnovat finančním transakcím, a úplně na dně žijí otroci. Ti pracují! To platí pro Athény, Korint, Milét a Syrakusy. Sparta má pár občanů, pak perioiky (obyvatele okolních krajín) a velmi početnou skupinu „mezi svobodnými a otroky“ (heiloty)...

Vyvolení mají spoustu volného času. Necelá stovka (sic!) Řeků klasického období toho geniálním způsobem využívá a vytváří novou civilizaci, jejíž nehodnou dcerou (přes helénismus, Řím, křesťanství, reformaci a italskou renesanci) je i naše současná euroamerická doba. Jenomže naši „vyvolení“ nemají rozmach geniálních Řeků, nejsou schopni si se svou mocí poradit jinak, než že ji zneužijí jen pro sebe. Asi milion lidí (ze 6 miliard!) ovládá 80% veškerého bohatství zeměkoule! Všichni ostatní se pohybujeme v rámci „metoiků“, „perioiků“, „heilotů“ a otroků! Bez filosofie, náboženství i poezie (umění), jež jsou smeteny definitivně ze scény bytí do skanzenů nebezpečného odpadu, které jsou proto dobře hlídány.

V neobyčejných šedesátých letech XX. století se zdálo, že se svět změní. Automatizace, nedaleká elektronizace, umělá hnojiva, netušené možnosti medicíny atd., to vše mohlo darovat volný čas milionům a milionům lidí. Létalo se na Měsíc! Mohla vzniknout nová a osvětlená společnost. „Vyvolení“ (západní i

¹ S. N. Kramer, Historie začíná v Sumeru, Pha 1966

² F. Lexa, Výbor ze starší literatury egyptské, Pha 1947

východní) se zalekli, že přijdou o svá bydla. Stopli jednu z největších šancí naší „moderní“ civilizace. Místo letů na Mars, místo vzepjetí k Vesmíru, vletěli s tanky do Československa, vrazili peníze do drog, do mediálního oblbování, do lokálních konfliktů, do zbrojení. V nejvyspělejších zemích dostali lidé náhubek z nevzdělanosti a konzumace. Žer a nepřemýšlej! K tomu netřeba vzdělaných učitelů! Naopak. Jenom ať jsou za popeláři, jenom ať čučí na dně. A nevezmeme jim pro jistotu vysoké školy? Co kdyby, nedej Velký Globalon, začali opravdu vzdělávat? Stačí přece kuse a v rámci intencí pouze informovat.

Namítne někdo naštvaný, že opomím ideologii, že nerozlišuji mezi totalitou a demokracií. Že zjednodušuji a zkresluji. Že zapomínám na nedávnou historii. „Totalita“ či „demokracie“ jsou především mírou vnitřního života člověka. To je značná část problému.

Dva příklady s knihami (a nikoli z dávné minulosti). Především, že knihy jsou pro mne věcí posvátnou. V podstatě všechny. Jejich obsah mně nemůže ublížit, nanejvýš s ním méně či více vášnivě souhlasím, nebo nesouhlasím.

V době tzv. normalizace, a že kvačila svižně, přiletěl do veřejných knihoven seznam publikací, které měly být vyřazeny. Inkvizice! Pálení. Jednu takovou vesnickou knihovnu jsme s manželkou vedli. Hodně těch hlupáky zneuctěných knih jsem prostě zařadil do své knihovny. Nic se nestalo. Buď ti, kteří zodpovídali, mlčky souhlasili, nebo si nevšimli.

V době tzv. přechodu k demokracii, na jedné škole, kam jsem přišel, koukám na smutnou hromadu knih, ležících bez ladu a skladu na zemi černého kabinetu. Tentokrát byly vyřazeny z učitelské knihovny! Mezi pionýrskými encyklopediemi her, které se klidně daly použít i mezi nepionýry, i mezi brožurami pouze trapně ilustrujícími dobu, ležela také kniha s názvem *Návraty první dámy (O kometě Halleyově i těch druhých)*. Razítko školy, UK 1191. Autor – Vladimír Železný. Liber prohibitus (zakázaná kniha). Asi by se boss českého kapitalismu divil. Inkvizice! Pálení. (Je to výborná kniha, často si v ní listuji a doháním své chabé znalosti o klenbě nebeské!)

Tedy?

Pokud učitelé do sebe nevstřebají všechnu filosofii, všechna náboženství a všechnu poezii, nedá se uvažovat o kvalitním a k něčemu spějícímu vzdělávání. Samozřejmě pod pojmem „všechny“ nerozumím maximum, ale četnost! Pravda není v celku, pravda není v jedné knize. Je-li vůbec, pak roztroušena v mnohostech. Není snadné (možná je to téměř nemožné), aby ji jedinec našel. Ale takový jedinec, jakým je (nebo by měl být učitel), se o to prostě musí pokusit. A musí, bytostně přesvědčen, tuto touhu předávat. Jenom tak dáme žití ducha. Pravděpodobně je pozdě, pravděpodobně, i kdyby nebylo pozdě, to nedokážeme. Ale jak jinak chceme, my lidé, vstoupit do věčnosti?

P.S. „*Stál jsem ve středu světa a viděli mě v těle; a shledal jsem, že všichni lidé jsou opilí, a neshledal jsem, že by kdo z nich žíznil; a má duše se zarmoutila nad lidskými syny, protože jsou ve svém srdci slepí a nevidí...*“

„*Nenechte, aby polevil, kdo hledá, dokud nenajde, a až najde, užasne; žasna bude panovat a po panování bude odpočívat.*“

Logia Jesu (mimobiblická slova Ježíšova, konec 2.st., začátek 3.st.)

Další osoby ve škole aneb Bez nich to nefunguje

Jaro ohřívalo nohy stromům a sundávalo jim teplé ponožky, kocouři odkládali kožichy do čistírny a ptáci začali smýšlet smyslně. A já jsem se oveselil.

Se školníkem na jedné škole, kde jsem začínal svou pedagogickou kariéru, ačkoli zpočátku jsem se vůbec nedomníval, že se učitelem opravdu stanu; myslím, že jsem o to vůbec nestál a že o to tak moc nestál nikdo. Sřal jsem se, jak zákon káže, z lipovské slivovice. Do Veselí jsem ještě jakžtakž dorazil, ale ve vlaku jsem usnul a mou milou Strážnici přešel. Vzbudil jsem se v Holíci. Moje vlast tehdy ještě nebyla rozervána na dva kusy, sovětské tanky funěly zatím doma a pozdější rozbíječi republiky³ byli nějak v mém věku a mnozí toužili po legitimaci KSČ, pokud ji už hrdě nenosili, vykukové. Těžce připitoměly spárem přepálené švestkové šťávy jsem vystoupil a zamířil přímo, byť jemně klikatě, ke svému krsnému. Slušelo se navštívit příbuzné v rodném městečku, když už jsem tam dobrodružně, tj. nečekaně a trhaně, dorazil.

I otevřely se rázně a usměvavě lahvinky se skalickou frankovkou i krsného směskou a povídalo se hutně a bujaře. Taktak jsem stihl poslední vlak. Za závorami přetínajícími cestu na Hodonín jsem zákonitě upadl do libosti a probudili mě zase až ve Veselí. Osudové to místo. Mám odtud i manželku. Strážníci jsem zase jenom projel, teplo její náruče nepřetlouklo sílu vína rodného města. Došel jsem pak do své domoviny pěšky přes „Pasuňky“, protože už nic po silnici ani po kolejích nejelo. Střízlivý. Neboť každý je na konci jakékoli cesty střízlivý!

Školník! Též kdysi v mládí pejorativně „šulda“. Víc skoro nic. Žádná jiná přezdívka. Ještě jsem v pradávnu své školní docházky zaslechl výraz „pedál“, který se ovšem neujal a nerozšířil. Až později jsem zjistil, že nešlo o šlapátko na kole nebo o zmutovaný „penál“, tedy pouzdro na tužky a pera, ale (asi) o zkomoleninu slova „pedel“, což je latinský výraz pro školníka na vysokých školách. Snad. Vřak vysvětlení stejně mlhavé jako přezdívka „kufr“ pro ředitele školy (též „чeмoдaн“ kdys na strážnickém gymplu).

Ale to není podstatné.

Školu netvoří jenom budovy, veselá výzdoba, řáci, učitelé, inspektoři školské správy, podezíraví hygienici, vyšetřovatelé Policie ČR a na různém stupni rozčilení rodiče, ale i takzvaní správní zaměstnanci, přičemž obojí význam slova *správní* není na překážku, ba přímo naopak. Jsou-li správní zaměstnanci správní, je správná i škola v jakékoli správě i v následné zprávě pro správu o správnou či nesprávnou.

Do této podpůrné perutě patří již vzpomínaný školník, dále uklízečky a kuchařky. V bublince těžkého zařazení poletují administrativní pracovníci, lépe řečeno pracovnice, ostatně jako ve školství skoro vždy.

S nastupující povinnou právní subjektivitou pro všechny školy je správná administrativní pracovnice opravdové terny. Musí se vyznat ve spoustě úkonů počínaje spočítáním nebo přepočítáním výplat, nalezením zašantročené židle pod starým inventárním číslem a převedením pod nové kvůli vyřazení, až po stažení trasy výletu z Internetu, nemluvě o statutu vrby naslouchající nářkům ředitele nebo zástupce na jedné straně a učitelů a školníka na straně druhé. Být ve střehu teď a stále patří k jejich polní výzbroji, kterou navíc musí nést s úsměvem, neboť zapšklá mūra za pracovním stolem se může stát makabrozní, ale výmluvnou stužkou na parte chmur pedagogického nažívání. My se máme dobře, my máme paní sekretářku šikovnou, trpělivou a optimistickou. Skutečnost, že na mne i ten nejveselejší úsměv v bažině rána působí jak myš na slona, takže prchám podél zdí do svého kabinetu, abych se dorazil četbou denního tisku, vypovídá o stavu mého ducha, ale nijak neohrožuje a nezpochybňuje slova výše uvedená.

Ne nadarmo se říká, že praktickou páteří každé školy je školník. Nemám na mysli jistou švandovní story, v níž před zraky televizních kamer odstupující ředitel a zástupce jakéhos ústavu učinili šéfem školníka patrně pod dojmem tvrzení, že pedel je vlastně druhý ředitel, ale každodenní tvrdou práci, aby bylo teplo, aby záchody splachovaly, aby bylo na čem sedět, aby bylo čisto a světlo na chodbách svítilo. Patří k lidské výbavě, po počátečním úžasu, brát včerejší zázraky za samoběžné normality, nepotřebující péči. Následný údiv z mylného hodnocení působí komicky, i když sprintuje k infarktu.

Nepamatuji si školníka jako správce sbírek a jakéhosi asistenta učitelstva, což nám někdy předestírají filmy pro pamětníky. Z nejranějšího období prahu mé vnímatelnosti si vybavuji onu bytost jako temně podmračeného chlapíka, do jehož zavrženého programu patřilo zjevit se tam, kde jsem byl já a lumpárna. Zajímavé a hodno odsouzení přítom bylo, že nešel po lumpárně, ale po mně. A už byl člověk v ředitelně a prožíval otcovské vyšetřování, kdo ze dvou rozbil to okno, když ani jeden! Podobné pocity si pak člověk projektoval na plachtě

³ Všimli jste si nějakých nepřátelských tanků okolo našich hranic v roce 1992? Nebo snad operovaly v českých, moravských, slezských a slovenských horách nějaké partyzánské (nebo teroristické?) jednotky? Co vlastně hrozilo Československu? Kromě zbabělosti tehdejšího federálního prezidenta a touze po moci pyšných borců, kteří neznají dějiny? Možná odvaha zeptat se lidí? Teď se zdá, že dech historie, zatajený ještě v budoucnu, jim přece jenom trochu nahání husí kůži. Vykecávají se z oné lumpárny, jak jen dovedou. Ale žádné důvody, skutečné či chimérické, z nich nedokáží odpárat dějinnou drtivost následující věty: Měli se nás zeptat!

s vysypaným větrem na chmelové brigádě, ve vojenské base po vydařeném flámu nebo po prvním návratu z hospůdky jako čerstvý ženáč.

Někdy ovšem zjevení školníka v průběhu vyučování mělo atributy vtrhnuvšího zázraku, zvláště když se člověk potil před tabulí. Do třídy bez pozdravu vpadla koule mračné nevrlosti, rázně zamířila ke zdroji tepla, odchrchlala a vmetla do rozžhavených kamen kbelík uhlí. Chvilku postála s ďábelským šklebem, ohodnotila možnosti červené roury snést novou várku vulkanického žáru, zažbrblala něco o teploučku a safiánské zimě, vypadla ven, zabouchla, ponechala dramatickou pauzu nejistoty, zda to bylo vše, ale jakmile učitel otevřel ústa pro ventilaci dalších znepokojujících otázek, vletěla hlučně zpátky s dvěma přeplněnými uhláky v rukou, alespoň s jedním zavádila o roh u dveří či lavici, což vedlo nejbližší i vzdálené horlivce k bleskurychlému zvedání kousků černého zlata, po čemž následné pokrytecké žádosti o umytí rukou vyvolaly spolehlivě u kantora pitiacký záchvat, provázený změnou barvy v obličeji, třesem a mlácením ukazovátkem o katedru. Školník spokojeně přivítal rozhozené hodiny do aktů dadaistického divadla a s potutelným úsměvem opustil třídu najednou se zdvořile omlouvaje.

Tvoří tito pánové, ale i dámy, zajímavou sortu lidí. Většinou jsou velmi zruční, dokáží kombinačkami a šroubovákem opravit závady, na něž renomované firmy potřebují baterii nástrojů a vysvědčení o státních zkouškách. Sice někdy v současných podmínkách hazardují, protože normy jsou přísné a soudy jedou podle zákonné latě, ale ředitelé raději mlčí a riskují rovněž, protože peněz je málo i pro školníka, ne tak na nějaké gruntovní opravy, které jsou drahé jak čert, protože každá firmička si myslí, že když to platí stát, tak se dá přitlačit. O výplatách školníků a zároveň topičů v jedné osobě nemá cenu hovořit. Jsou mizerné a pracovní doba, přechasto rozložena v blocích na celý den, rovněž nepůsobí přitažlivě a nenabízí parametry vlnadných krasavic. Okolo školství se opravdu ve všech podobách a na všech úrovních, které nesmrdí vyšší vedoucí funkcí, motají obrovská dobrácká trdla, bez ohledu na vrozenou noblesu, červený nos nebo květnatou mluvu. Někdy se ptám, jestli jsme opravdu tak obětaví nebo blbí nebo jsme snad pouze líní vyvrhelové?

Vsadím se, že to poslední odskanduje zbytek světa jako nezvratný fakt – a oddechne si.

Určitě však nebudou sborově jásat uklízečky. Pravda, mohou o učitelstvu smýšlet stejně jako ostatek planety, zvláště když mají jedinci ve sboru tendenci alespoň někomu hmatatelnému dokazovat svou puerilní⁴ nadřazenost, ale to nic nemění na skutečnosti, že i ony jsou nezbytnou součástí školního týmu. Ve škole musí být čisto a od toho se po chodbách, učebnách, tělocvičnách, hajzlících, a já vím, kde všude ještě, pohybují v pracovním tempu, které zvláště o prázdninách, kdy se provádí generální úklid, získává přívlástek vražedné. Vcelku je k nim ale pracovní doba milostivá, protože s žactvem se jejich cesty kříží minimálně, což je jim ovšem nemilosrdně spočítáno na výplatách. O to víc se ovšem dostávají do kontaktu s tím, co po žácích zbylo. A není toho málo. Když se tak někdy člověk na ta dítky dívá, někdy se moc diví, kde se vůbec berou lidé. Útěchou může být, že totéž o nás prohlašovali naši preceptoři, ale radost to nepřináší už ani milimetrovou.

V běžném dnu mají kantoři prakticky pouze dvě možnosti těšení. První je velká přestávka s mdlým kafíčkem nebo bylinkovým čajem, druhou pak oběd. Tedy devět mírných potěšení týdně, protože jednu „desátou“ přestávku polkne a výrazně znechutí dozor na chodbách školy. Přirozeně, že přešponovaný ředitel může značně znehodnotit jakoukoli přestávku, ale vrcholem je, když vás dorazí mizerný oběd. Školní zařízení se špatnou kuchyní předčí i antickou tragedií, protože není pouhou hrou, na kterou se díváte, a když se vám nelíbí, tak prostě odejdete nebo se vyspíte. Máte-li v jídelně dozor, podporeny obědem, nad nímž by přemýšlivě postával váš pes, pak truchlivost vodních krajů z Kytice je ještě druhá cenová, protože vody k pití nevýslovně.

Nejenom láska prochází žaludkem, ale i povolání, ba jakákoli práce, což je málo uznáváno, a proto dobré kuchařky patří k vybavení, které nevymlátí ze školy ani deset počítačových učeben s internetem i pro prvňáky, a dokonce i učitele. Leda když nějakého vola napadne přejít na anglo-americký systém, v přecházení tu sem tu tam jsme mistři světa.

Zajisté si každý, kdo kdy pracoval ve škole i jinde (nestyd' me se za to, přátelé, i když o jásání mlčeno výmluvně), si dovede představit, co provede informace o hodnotě oběda s kolegou nebo kolegyní vartujícími na chodbě, plné řvoucích osmáků, ječících šestáků a mlátících se páťáků.

„Co je k obědu?“

„Ale jakási nechutná hnědá máčka, tuhé maso z krávy, o které psal Hašek ve Švejkovi, a rozplizlé sekané potrubí.“

„Ježišmarja!“

„Jo. A teplé to bylo včera!“

„Proboha... Hergot, Kašpárku, zapadni do třídy, ty omyle protocivilizace pavianů, ty... seškvařený mozečku!“

⁴ **Pitiacký** znamená hysterický, **puerilní** chlapecký, dětinský, naivní, nevyspělý, nezralý. Neuvedl jsem tato slova, abych dokázal, že umím listovat ve Slovníku cizích slov. Ale kvůli testíku. Dyslexie = porucha čtení. Dítě čte pomalu nebo pouze slabikuje, zaměňuje písmena, domýšlí text, má potíže s porozuměním čteného textu. Dysgrafie = porucha psaní. Postihuje písemný projev, který bývá nečitelný, i osvojování a napodobování jednotlivých písmen. Doporučuji vyzkoušet hned po přečtení a pak třeba „vzpomenutím“ za den, dva. Budete se divit!

